

Program hodowli koni

rasy

małopolskiej

Warszawa 2005

opracowanie

Polski Związek Hodowców Koni

00-673 Warszawa

ul. Koszykowa 60/62 m. 16

tel.: (022) 629 95 31, (022) 628 98 38

faks: (022) 628 68 79

Wszelkie prawa PZHK zastrzeżone.

Przedruk i kopiowanie materiałów zawartych
w „Programie hodowli koni rasy małopolskiej” zabronione.

Druk i oprawa: Matrix.

Nakład 250 egz. Cena 10 zł w tym 22% VAT

1. Wstęp	5
2. Strategia hodowlana koni małopolskich	6
3. Cele hodowli	6
4. Wzorce rasy	6
5. Zasady wpisu do ksiąg koni rasy małopolskiej i angloarabskiej.	7
6. Tryb i sposób wpisywania koni do ksiąg.	9
7. Kierunki doskonalenia i metody kojarzeń	11
8. Metody oceny wartości użytkowej i testy wydajności	12
9. Analityczna i prognostyczna część programu	12
10. Wnioski i zalecenia wdrożeniowe	13
11. Zasady oceny efektywności działania programu.	14
Zał. 1. Wskaźniki liczbowe pogłowia koni wpisanych do ksiąg rasy małopolskiej	15
Zał. 2. Zakres i sposób prowadzenia oceny wartości użytkowej	17
1. Ogierzy	17
1. Program próby dzielności ogierów po stacjonarnym 100-dniowym treningu wierzchowym (ogierzy 3 – 4-letnie)	17
2. Program Próby Dzielności Ogierów po stacjonarnym 100-dniowym treningu zaprzęgowo-wierzchowym (ogierzy 3 – 4-letnie)	23
3. Wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni	30
4. Wyniki w sporcie jeździeckim	31
5. Wyniki w wyścigach konnych	32
2. Kłaczki	
Warianty prób użytkowości:	33
1. Stacjonarna próba wierzchowa (w wieku 3 – 4 lat), poprzedzona 60-dniowym treningiem	33
2. Polowa próba wierzchowa (w wieku 3 – 6 lat)	34
3. Polowa próba zaprzęgowa (w wieku 3 – 4 lat)	35
4. Wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni	36
5. Wyniki w sporcie jeździeckim	36
6. Wyniki na wyścigach	36
Zał. 3. Kategoryzacja ogierów rasy małopolskiej	37
I. Kategoria C	37
II. Kategoria B	37
III. Kategoria A	39
IV. Kategoria E	39

1. WSTĘP

Hodowla koni rasy małopolskiej jest prowadzona głównie w rejonie środkowo-wschodnim i południowo-wschodnim Polski. Ogólnie wiadomo, że wytworzenie określonej rasy zwierząt związane jest bezpośrednio z konkretnym obszarem oraz warunkującymi jej powstanie czynnikami ekonomicznymi, społecznymi i politycznymi. Wymienione czynniki miały również podstawowe znaczenie przy kształtowaniu się małopolskiej rasy koni. Powstanie tej rasy związane było z warunkami ekologicznymi południowo-wschodnich regionów kraju, a zwłaszcza Wyżyną Lubelską, Roztoczem, Wyżyną Opato-wsko-Sandomierską, Niecką Nidziańską, Wyżyną Krakowsko-Częstochowską, Beski-dem Sądeckim, Podgórzem i Pogórzem Karpackim, Kotliną Sądecką, Dołami Jasielsko-Sa-nockimi i Wyżyną Małopolską. Radykalnie natomiast zmieniały się na tych terenach wa-runki gospodarcze, społeczne i polityczne. W hodowli koni małopolskich, podobnie jak w hodowli koni w Polsce w ogóle, można wyróżnić pewne okresy historyczne szczegóło-wo scharakteryzowane przez Prawocheńskiego (1947), Pruskiego (1960), Grabowskiego (1966, 1973), Brzeskiego i wsp. (1969, 1977), Budzyńskiego i wsp. (1989) i wielu innych hipologów.

W polskim piśmiennictwie hipologicznym, nazwa „Małopolska Rasa Koni” została usankcjonowana Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa z dnia 27 grudnia 1962 roku w sprawie prowadzenia ksiąg zwierząt zarodowych i wydaniem w 1963 r. już na podsta-wie wymienionego rozporządzenia, księgi stadnej koni małopolskich (Km). Do roku 1962 mówiono wyłącznie o „typie konia małopolskiego”, jako odrębnej wybitnie cennej grupie koni związanej z regionem małopolski. Obecnie koźmi małopolskimi nazywane są szlachetne konie, głównie półkrwi angloarabskiej, których odrębność w sensie genetycz-nym i pochodzeniowym była kształtowana już w wieku XVII i XVIII na podłożu dawnych koni krajowych poprzez ogiery orientalne (perskie, tureckie, turkmeńskie i arabskie), natomiast w wieku XIX i do lat sześćdziesiątych XX wieku przez reproduktory ras czystych (xx, oo, xxoo) oraz półkrwi chowu krajowego lub obcego (Schagya, Gidran, Dahoman, Amurath, Gazlan, Furioso, Przedświt, Nonius i inne).

W związku z tym, że rasa koni małopolskich została wytworzona w wyniku wielowie-kowej, twórczej pracy hodowców i stanowi bezcenną wartość polskiej kultury materialnej, nadal musi być prowadzona kompleksowa praca zootechniczna nad zachowaniem tej ra-sy oraz dalszym doskonaleniem jej cech użytkowych.

2. STRATEGIA HODOWLANA KONI MAŁOPOLSKICH

Terminem „strategia hodowlana” można określić kompleksowe doskonalenie całego pogłowia koni małopolskich przy szczególnym uwzględnieniu roli materiału zarodowego stadnin państwowych i koni zarodowych w stadninach prywatnych objętych pracą hodowlaną i organizacyjną przez Polski Związek Hodowców Koni (PZHK).

System doskonalenia koni w Polsce i wytworzenie pożądanego modelu koni opiera się głównie na doborze odpowiedniej jakości ogierów – reproduktorów. Najbardziej wartościowe reproduktory pod względem genu i fenotypu są produkowane przez klacze zarodowe w stadninach, a następnie kierowane do stad ogierów obejmujących pracą hodowlaną i reprodukcyjną pogłowie klaczy wpisanych do ksiąg oraz klacze pogłowia masowego.

Przy przedstawionych /zał. nr 1/ wielkościach aktywnego pogłowia koni rasy małopolskiej można mieć wątpliwości czy pozwolą one na racjonalne prowadzenie hodowli z uwzględnieniem różnic genealogicznych między liniami hodowlanymi i czy wielkość populacji zagwarantuje kojarzenia wolne od nadmiernego spokrewnienia (depresja inbredowa).

W świetle tego niezwyklej wagi nabiera liczba klaczy rasy małopolskiej będąca w zaszobach stadnin państwowych bowiem jedynie poprzez to pogłowie będzie można wprowadzić do rasy dolew krwi pożądanym ameliorentów, których potomstwo w pierwszym pokoleniu może nie odznaczać się wybitną wartością użytkową, a poprzez to nie będzie pożądanym przez prywatnych hodowców.

3. CELE HODOWLI

Hodowla koni małopolskich wiąże się ściśle z ich produkcją do celów użytkowych. Ciągłe rugowanie koni z rolnictwa w wyniku coraz lepszej mechanizacji prac stwarza konieczność stopniowego odbudowania ich dawnego kierunku użytkowania, jakim był koń wierzchowy. Współczesna i przyszłościowa hodowla wymaga pogłowia koni o bardzo wysokiej jakości, znacznie większej niż obecnie. Stąd też intensyfikacja hodowli wymaga nie tylko nowych form organizacji, ale także posiadania materiału zarodowego ogierów i klaczy o najlepszych założeniach dziedzicznych. Jednocześnie należy podkreślić, że prace hodowlane nad zmianą dziedzicznych właściwości koni muszą być jednak prowadzone przez szereg pokoleń, zanim osiągnie się pożądanym rezultaty. Głównym celem współczesnej hodowli i chowu koni rasy małopolskiej jest produkcja koni użytkowych do różnych kierunków wykorzystania wierzchowego. Konie te mogą znaleźć zastosowanie jako konie wierzchowe o pożądanym wzroście klacze: 155 – 165 cm, ogiery: 160 – 170 cm.

4. WZORCE RASY

Konie małopolskie odznaczają się wieloma zaletami m. in. plennością, długowiecznością, dobrym wykorzystaniem paszy i niewybrednością, odpornością na choroby i złe wa-

runki bytowe, a także dużymi zdolnościami do pracy. Powinny one reprezentować preferowany typ wierzchowy, przydatny do różnych kierunków sportu konnego.

Koń małopolski powinien odznaczać się: suchą konstytucją, długimi liniami, harmonijną budową i urodą – głowa szlachetna zbliżona kształtem do konia arabskiego, stosunkowo długa szyja, kłęb dobrze zarysowany, krótki mocny grzbiet, dobrze związany, prosty lub lekko skośny zad z wysoką nasadą ogona, dobrze ożebrowany, łopatka długa i skośna, co sprzyja dużemu wykrokowi, kończyny suche i poprawne, maść głównie gniada lub siwa. Pożądanym jest łagodny charakter i żywy temperament.

5. ZASADY WPISU DO KSIĄG KONI RASY MAŁOPOLSKIEJ I ANGLOARABSKIEJ.

§1

1. Do części wstępnej księgi (W) koni rasy małopolskiej wpisuje się klacze, które:
 - 1) są poddawane ocenie wartości użytkowej,
 - 2) wykazują cechy charakterystyczne dla swojej rasy,
 - 3) pochodzą co najmniej po ojcu wpisanym do księgi.
2. Do części głównej księgi (G) koni rasy małopolskiej wpisuje się ogiery i klacze, które:
 - 1) są poddawane ocenie wartości użytkowej
 - 2) wykazują cechy charakterystyczne dla swojej rasy,
 - 3) pochodzą co najmniej od dwóch pokoleń przodków rasy małopolskiej lub ras udział w jej tworzeniu,
 - 4) ogiery – pochodzą po rodzicach wpisanych do ksiąg głównych,
 - 5) klacze – pochodzą po ojcach wpisanych do ksiąg głównych, od matek z obustronnym pochodzeniem wpisanych co najmniej do ksiąg wstępnych
3. Numeracja koni w księgach jest odrębna dla ogierów i klaczy.
4. Koń wpisany do jednej księgi nie może być jednocześnie wpisany do innej księgi, bądź przenoszony z księgi do księgi (nie dotyczy to ksiąg zagranicznych).
5. Część główna księgi jest wydawana drukiem przez redakcję ksiąg stadnych.

§2

1. Do części wstępnej księgi (W) wpisuje się klacze pochodzące co najmniej po ojcu wpisanym do ksiąg koni ras: małopolskiej (z wyłączeniem działu II), czystej krwi arabskiej i angloarabskiej, zagranicznych ksiąg koni angloarabskich oraz półkrwi arabskiej i angielskiej wywodzących się z dawnych rodów austro – węgierskich.
2. Do części głównej księgi (G), do działu koni małopolskich wpisuje się ogiery i klacze pochodzące po rodzicach wpisanych do ksiąg koni ras: małopolskiej (z wyłączeniem działu II), pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i angloarabskiej, zagranicz-

nych ksiąg koni angloarabskich oraz półkrwi arabskiej i angielskiej wywodzących się z dawnych rodów austro – węgierskich.

Komisja księgi stadnej może zdecydować o wpisie do księgi potomstwa ogiera lub klaczy rasy półkrwi innej niż wymienione powyżej, jeżeli wcześniej komisja uznała, że ogier lub klacz mogą być użyte do doskonalenia rasy małopolskiej, a w rodowodzie konia wpisywanego w trzecim pokoleniu występuje tylko jeden przodek obcy dla rasy małopolskiej.

Do ksiąg koni rasy małopolskiej może być także wpisywane potomstwo pochodzące od jednego lub obojga rodziców wpisanych do ksiąg koni rasy szlachetnej półkrwi, jeśli potomstwo to w trzecim pokoleniu posiada 7 przodków kwalifikujących do księgi koni rasy małopolskiej.

3. Do części głównej księgi (G) do działu koni angloarabskich wpisuje się ogiery i klacze pochodzące po rodzicach wpisanych do ksiąg koni ras: pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i czystej krwi angloarabskiej. Do działu tego mogą być wpisywane konie małopolskie spełniające warunki wpisu do ksiąg koni angloarabskich, określone przez Międzynarodową Konferencję Konia Angloarabskiego (CIAA), z podaniem procentu czystej krwi arabskiej.
4. Ogiery i klacze wpisywane do ksiąg winny:
 - 1) posiadać typ i inne charakterystyczne dla rasy cechy określone w programie hodowlanym,
 - 2) być poddawane ocenie wartości użytkowej,
 - 3) wykazać się zdrowiem, prawidłową budową i rozwojem,
 - 4) ogiery ukończyć co najmniej 36 miesięcy,
 - 5) klacze urodzić jedno źrebię lub być pokryte,
 - 6) uzyskać w ocenie pokroju w skali 100-punktowej co najmniej: ogiery 78 pkt., a klacze 75 pkt.
 - 7) klacze pochodzące od matek nie wpisanych do ksiąg muszą uzyskać co najmniej 78 pkt. bonitacyjnych w tym za typ minimum 13 pkt.
5. Ogiery i klacze sprowadzone z zagranicy winny:
 - 1) być przydatne dla osiągnięcia celu hodowlanego określonego w programie hodowlanym,
 - 2) być poddane ocenie wartości użytkowej. Jeśli ocena nie została przeprowadzona w kraju urodzenia lub pochodzenia musi być dokonana w Polsce,
 - 3) ogiery być dopuszczone do rozrodu przez prowadzącego księgę w kraju urodzenia lub pochodzenia. W przypadku sprowadzenia osobników przed uzyskaniem wpisu do ksiąg, muszą one posiadać świadectwo stwierdzające, że pochodzą od rodziców wpisanych do ksiąg i uzyskać w Polsce wpis do księgi na ogólnych zasadach,
 - 4) klacze być wpisane do księgi w kraju urodzenia lub pochodzenia. W przypadku sprowadzenia klaczy nie wpisanej do księgi, posiadać świadectwo stwierdzają-

ce, że pochodzi ona po rodzicach wpisanych do ksiąg i uzyskać w Polsce wpis do księgi na ogólnych zasadach.

6. Do ksiąg nie mogą być wpisane konie, u których stwierdzono:

- 1) obustronną ślepotę,
- 2) nieprawidłową budowę szczęki (tzw. karpłowaty lub szczupaczy zgryz),
- 3) jedno lub obustronne wnątrostwo,
- 4) szpat kostny
- 5) zajęczaka
- 6) u ogierów dychawicę świszczącą,

oraz konie, które uzyskały mniej niż połowę maksymalnej liczby punktów przy ocenie kłody, nóg przednich, tylnych, kopyt i ruchu. O dyskwalifikacji decyduje przyznanie mniej niż połowy punktów nawet za jeden z ww. elementów oceny.

7. Konie wpisane do ksiąg, po ukończeniu 5-go roku życia, powinny być poddane weryfikacji wymiarów i oceny pokroju.

6. TRYB I SPOSÓB WPISYWANIA KONI DO KSIĄG.

1. Prowadzący księgę powołuje 5-cio osobową komisję księgi stadnej koni rasy małopolskiej. Komisja reprezentuje hodowców koni tej rasy. W jej skład powołuje się uznane autorytety z dziedziny hodowli i użytkowania koni rasy małopolskiej. Do ważności podejmowanych przez komisję decyzji wymagana jest obecność przynajmniej trzech jej członków.

Zadaniem komisji jest:

- 1) kontrolowanie prawidłowości wpisu koni do ksiąg i rozstrzyganie spornych kwestii,
- 2) wydawanie decyzji o wpisaniu ogiera do księgi,
- 3) kontrolowanie i ocena efektywności działania programu hodowlanego,
- 4) w miarę potrzeb wnioskowanie do Ministra Rolnictwa o wprowadzanie zmian w programie hodowlanym.

2. Wpisu do ksiąg dokonuje specjalista upoważniony przez prowadzącego księgę

3. Wpisu ogierów i klaczy do ksiąg dokonuje się na pisemny wniosek właściciela.

4. Przed wpisaniem konia do księgi należy:

- 1) sprawdzić tożsamość konia (identyfikacja) przez porównanie zgodności danych zawartych w paszporcie konia, szczególnie opisu umaszczenia, odmian, wieku oraz innych znaków identyfikacyjnych ze stanem faktycznym. Opis maści i odmian winien być przeprowadzony przed odsadzeniem źrebięcia od matki tj. w wieku około 6 miesięcy. W szczególnych przypadkach, jeżeli źrebię nie zmieniło właściciela, opis może być dokonany później, ale przed ukończeniem 1 roku życia,

- 2) sprawdzić prawidłowość rozwoju konia i stwierdzić brak objawów chorobowych; w przypadku zaistnienia wątpliwości można zażądać świadectwa lekarza weterynarii,
 - 3) wykonać podstawowe pomiary konia (wysokość w kłębie, obwód klatki piersiowej, obwód nadęcia)
 - 4) przeprowadzić ocenę pokroju wg skali 100-punktowej przyznając za:

typ	do 15 pkt.
głowę i szyję	do 5 pkt.
kłode	do 15 pkt.
kończyny przednie	do 10 pkt.
kończyny tylne	do 10 pkt.
kopyta	do 10 pkt.
ruch (stępn i kłus)	do 20 pkt. (10+10)
wygląd ogólny	do 15 pkt.
 - 5) przy wpisie ogiera sprawdzić wynik próby użytkowości,
 - 6) przy wpisie pokrytych klaczy sprawdzić świadectwo pokrycia/unasienniania klaczy oraz wynik próby użytkowości jeżeli klacz była poddawana próbie,
5. Dla konia zakwalifikowanego do księgi należy założyć kartotekę i nadać numer księgi zgodny z wymogami rodowodowymi. Jest to właściwy wpis do księgi, gdyż są one prowadzone systemem kartotekowym.
 6. Przy wypełnianiu kartoteki należy dodatkowo sprawdzić prawidłowość pochodzenia z danymi w księgach dotyczących jego rodziców.
 7. Kartoteki muszą być przechowywane w archiwum przez okres 25 lat.
 8. Prowadzący księgę wydaje właścicielowi: paszport konia, a po wpisaniu konia do księgi – świadectwo wpisania klaczy do księgi lub świadectwo wpisania ogiera do księgi. Do dokumentów tych należy wpisać numer identyfikacyjny konia oraz opatrzyć je pieczęcią.
 9. Świadectwo wpisania klaczy do księgi, świadectwo wpisania ogiera do księgi oraz kartotekę konia podpisuje i stawia imienną pieczęć upoważniony przez prowadzącego księgę specjalista, który dokonał wpisu.
 10. W przypadku zniszczenia lub zagubienia wydanych właścicielom dokumentów hodowlanych: świadectwo wpisania klaczy do księgi, świadectwo wpisania ogiera do księgi i paszport konia. Prowadzący księgę może wydać duplikat na pisemny wniosek właściciela. Można wydać tylko jeden duplikat świadectwa wpisania konia do księgi. Wydanie duplikatu musi być odnotowane w karcie klaczy lub ogiera.
 11. Podstawowym dokumentem stwierdzającym pochodzenie konia jest paszport konia, wydawany przez prowadzącego księgę na podstawie Świadectwa pokrycia /unasienniania klaczy.
 12. Od roku 2006 wszystkie ogiery przed wpisaniem do księgi muszą mieć potwierdzone pochodzenie na podstawie badań grup krwi lub innych markerów genetycznych,

wykonanych na koszt właściciela, w laboratorium wskazanym przez prowadzącego księgę.

Od właściciela każdego konia wpisanego do ksiąg lub źrebięcia, któremu wystawia się paszport, prowadzący księgę może zażądać potwierdzenia pochodzenia poprzez badanie grup krwi lub innych markerów genetycznych. Koszty badań pokrywa właściciel konia. W przypadku zgodności pochodzenia prowadzący księgę refunduje właścicielowi koszty badań.

13. Nazwa nadana źrebięciu przy wystawianiu paszportu konia winna zaczynać się na pierwszą literę nazwy matki, a w przypadku potomstwa klaczy NN na pierwszą literę nazwy ojca. Nazwa może być jedno lub wielocłonowa i może zawierać max 24 znaki, łącznie ze spacjami.
14. Świadcstwo pokrycia klaczy – źródłowy dokument hodowlany – na pierwszej stronie wypełniane jest przez posiadacza ogiera dopuszczonego do rozrodu.
15. Osoba uprawniona, po wykonaniu zabiegu sztucznego unasienniania, wystawia świadctwo unasienniania klaczy i dostarcza je podmiotom wskazanym w dokumencie.
16. Świadcstwo pokrycia/unasienniania klaczy zatrzymuje się po wydaniu paszportu konia i należy przechowywać je przez okres 25 lat.
17. Klacz poddana zabiegowi sztucznego unasienniania musi mieć, przed wyźrebieniem, określoną grupę krwi.
18. Przed wydaniem paszportu konia z wpisanym pochodzeniem, źrebię urodzone w wyniku sztucznego unasienniania musi mieć potwierdzone rodzicielstwo poprzez badanie grup krwi lub innych markerów genetycznych.
19. Przy stanowieniu klaczy poza granicami kraju, należy przy opisie źrebięcia urodzonego w Polsce przedstawić świadctwo pokrycia/unasienniania klaczy, rodowód wraz z symbolem księgi rasowej ogiera oraz dokument stwierdzający dopuszczenie ogiera do rozrodu w kraju, w którym klacz została pokryta.
20. Znajdujące się na odwrocie świadctwa pokrycia/unasienniania klaczy – poświadczenie urodzenia źrebięcia wypełnia upoważniony przez prowadzącego księgę specjalista.
21. Źrebięta urodzone w IV kwartale zalicza się do rocznika roku następnego.

7. KIERUNKI DOSKONALENIA I METODY KOJARZEŃ

W pracy hodowlanej nad doskonaleniem koni małopolskich podstawowe znaczenie mają metody stosowanych kojarzeń. Powinny one polegać na kojarzeniach prowadzonych w czystości rasy, przy umiarkowanym stosowaniu dolewu ras czystych, ale głównie w stadninach Skarbu Państwa. Warto jednocześnie przypomnieć sprawdzony w hodowli koni fakt, że krzyżowanie należy stosować w stopniu koniecznym, a chów w czystości tak dalece, jak jest to możliwe.

8. METODY OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ I TESTY WYDAJNOŚCI

Bardzo ważnym elementem przy doskonaleniu zdolności pracowniczych koni są metody oceny wartości użytkowej i odpowiednie testy wydolności, które umożliwiają oszacowanie wartości hodowlanej wykorzystywanych reproduktorów na podstawie wyników dzielności własnych osiągnięć oraz wyników osiągnięć ich potomstwa.

Kryteria selekcji obok wskaźników biometrycznych i pokrojowych, powinny w dużej mierze opierać się na użytkowych wynikach prób dzielności. W hodowli koni zostały dość dobrze poznane związki między cechami użytkowymi i biometrycznymi u selekcjonowanych zwierząt. Wiadomo, że niektóre cechy są skorelowane pozytywnie, inne zaś negatywnie. Selekcja prowadzona w jednym kierunku wpływa również na wiele innych cech, które uchodzą naszej uwadze i trudne są do zbadania. Może się zdarzyć, że cechy, na które prowadzona jest selekcja, mogą być względem siebie antagonistyczne. W tym przypadku odpowiednią metodą może być selekcjonowanie linii męskich na jedną cechę, a linii żeńskich – na drugą. Następnie można przeprowadzić krzyżowanie tych linii, przy którym niekiedy występuje korzystny efekt heterozji.

Przewiduje się 4-o stopniową selekcję:

1. selekcja źrebiąt i młodych koni w oparciu o wskaźniki biometryczne, eksterier, rozwój, zdrowie;
2. selekcja ogierów i klaczy w wieku 2,5 – 3 lat oraz kwalifikacja ogierów do ZT, a klaczy na remont stanu matek stadnych;
3. selekcja na podstawie wyników stacjonarnej i polowej oceny własnych osiągnięć pracowniczych uzyskanych w czasie testów wydajności ogierów i klaczy;
4. selekcja na podstawie wyników własnych ogierów i klaczy uzyskanych w różnych dyscyplinach sportu konnego.

Wymieniony 3. stopień selekcji należy prowadzić na podstawie wyników prób dzielności ogierów i klaczy. Ogiery w wieku co najmniej 33 miesięcy (docelowo zakłada się 36 miesięcy) są kierowane do zakładu treningowego, gdzie przechodzą trening i zdają próbę dzielności, której wymagania określa program (test 100 dni).

9. ANALITYCZNA I PROGNOSTYCZNA CZĘŚĆ PROGRAMU

Na podstawie analizy cech charakterystycznych dla poszczególnych linii i efektów łączenia linii między sobą w obrębie stadnin małopolskich otrzymuje się informację o wpływach poszczególnych rodzajów działania genów: addytywnego, dominacyjnego i epistatycznego. Na podstawie wszystkich danych z analitycznej części programu selekcyjnego otrzymuje się informację o ogólnym ukierunkowaniu programu hodowlanego odnośnie addytywnego działania genów, wykorzystywania efektów łączenia linii (heterozja) oraz wykorzystanie efektów dominacji (prepotencja). Progностyczna część programu selekcyjnego zawiera ustalenie gwarantujące osiągnięcie wysokiej jakości małopolskich koni wierzchowych przy doborze według genotypów i fenotypów.

10. WNIOSKI I ZALECENIA WDROŻENIOWE

Na podstawie opracowanych i zgromadzonych szczegółowych materiałów liczbowych można określić następujące uwagi oraz sprecyzować wnioski końcowe ułatwiające realizację zaproponowanych koncepcji hodowlanych:

1. Z uwagi na wybitnie cenne walory użytkowe koni rasy małopolskiej, których liczebność stanowi nieznaczny odsetek pogłowia krajowego oraz fakt, że zostały wytworzone w wyniku wielowiekowej twórczej pracy polskich hodowców, koniecznym jest prowadzenie kompleksowej pracy hodowlanej i utrzymywanie tej rasy koni w stadninach państwowych mających ścisłą więź genetyczną oraz udoskonalający wpływ na prywatną hodowlę terenową.
2. Pogłowie klaczy w stadninach państwowych wynoszące 200 sztuk stanowi niewielką populację i nie powinno być dalej zmniejszane, ponieważ może doprowadzić do zbytniego spokrewnienia i utrudnienia prowadzenia selekcji oraz doboru hodowlanego do kojarzeń.
3. Prowadzić konsekwentnie program hodowlany opierając główne kryteria selekcji na użytkowych wynikach prób dzielności. Ogiery w wieku 3 lat poddawać ocenie w teście 100 dni metodą stacjonarną (według projektu) w zakładzie treningowym, natomiast klacze w wieku 3 – 4 lat poddawać ocenie stosownym testem.

Ocena poszczególnych cech powinna być dokonywana w miarę możliwości w oparciu o indywidualne pomiary przy użyciu odpowiednich urządzeń (cechy mierzalne a nie punktowe – subiektywne) z uwzględnieniem mechaniki ruchu w podstawowych chodach (długość kroku, czas trwania, szybkość) oraz skokach.

W pracy hodowlanej dominującym powinien być jednostronnie wierzchowy kierunek użytkowania koni małopolskich, co wymaga położenia głównego nacisku selekcyjnego na takie cechy jak: skoczność (uzdolnienia do pokonywania przeszkód), odwaga i cały zespół cech psychicznych oraz zrównoważenia nerwowego, dynamika i harmonia ruchu w chodach podstawowych (stęp, kłus, galop). Zwłaszcza intensywnemu doskonaleniu musi podlegać cecha dynamiki ruchu i długość kroku oraz predyspozycje do skoków.

Należy konsekwentnie dążyć do określenia i prowadzenia linii i sublinii krajowych koni małopolskich o uzdolnieniach do skoków gdyż przewidywany sam import zasobów genetycznych zagranicznych linii koni skaczących (import ogierów – improver) z uwagi na stosunkowo niski współczynnik odziedziczalności cechy skoczności ($0,10 < h < 0,30$) nie będzie w stanie spowodować realnej poprawy tej cechy bez posiadania odpowiednich klaczy stadnych.

4. Dla uzyskania postępu hodowlanego w doskonaleniu cech wierzchowych oraz dla przeciwdziałania nadmiernemu spokrewnieniu małej populacji jaką jest rasa małopolska, winnien być stale stosowany dolew krwi, poprzez import ogierów i nasienia.
5. Stadniny państwowe, posiadające unikalny o wysokiej jakości genetycznej materiał zarodowy (swoisty bank genów), nadal muszą odgrywać ważną rolę w działalności

hodowlanej doskonalać konie rasy małopolskiej. Hodowla prywatna będzie mogła doskonalić swoje pogłowie w oparciu o materiał produkowany w stadninach państwowych.

11. ZASADY OCENY EFEKTYWNOŚCI DZIAŁANIA PROGRAMU.

1. Badanie liczby klaczy i ogierów wpisanych do księgi oraz porównanie pomiarów biometrycznych klaczy i ogierów (w cyklu trzyletnim).
 2. Porównywanie wyników prób dzielności klaczy i ogierów (w cyklu rocznym).
 3. Badanie jakości potomstwa w celu wnioskowania o wartości hodowlanej rodziców (w cyklu rocznym).
 4. Dokonywanie inwentaryzacji aktywnego pogłowia i składanie raportu z działania programu (w cyklu sześcioletnim).
- Efektywność realizacji programu ocenia komisja księgi stadnej.

ZAŁ. I. WSKAŹNIKI LICZBOWE POGŁOWIA KONI WPISANYCH DO KSIĄG RASY MAŁOPOLSKIEJ

Klacz												
Rok	1976	1980	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003	2004
Księga główna	3199	2564	1733	2410	2662	2634	2602	2417	2257	2095	1944	1867
Księga wstępna	5377	3206	1250	1390	1490	1229	962	812	797	673	658	525

Ogierzy wpisane do części głównej księgi										
Rok	1976	1980	1992	1994	1998	2000	2001	2002	2003	2004
Księga główna	546	541	453	481	460	392	362	349	295	292

Klacz młode wpisane do księgi						
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Księga główna	201	241	238	241	219	236
Księga wstępna	121	112	101	88	69	36

Ogierzy młode wpisane do części głównej księgi						
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Księga główna	44	39	33	8	7	24

Opisane klaczki spełniające warunki wpisu do ksiąg						
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Księga główna	360	386	381	433	385	377
Księga wstępna	189	205	161	154	146	143

Opisane ogierki spełniające warunki wpisu do części głównej księgi						
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Księga główna	337	313	288	336	312	241

Zestawienie powyższe wskazuje na wyraźnie malejącą liczbę klaczy wpisanych do księgi wstępnej, nieznacznie malejącą liczbę klaczy wpisanych do księgi głównej oraz malejącą liczbę ogierów.

ZAŁ. 2. ZAKRES I SPOSÓB PROWADZENIA OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

Ocena wartości użytkowej obejmuje:

I. OGIERY

WSTĘPNA KWALIFIKACJA DO HODOWLI:

- a) ocena rodowodu pod kątem wartości użytkowej i hodowlanej przodków,
- b) wzrost, rozwój, zdrowotność,
- c) typ, prawidłowość budowy i ruchu,
- d) ocena charakteru i temperamentu.

WARIANTY PRÓB UŻYTKOWOŚCI

1. PROGRAM PRÓBY DZIELNOŚCI OGIERÓW PO STACJONARNYM 100-DNIOWYM TRENINGU WIERZCHOWYM (OGIERY 3 – 4-LETNIE)

W czasie próby obowiązuje: wędzidło grube, dwuczęściowe lub z łącznikiem, dopuszczalne oliwkowe, nachrapnik polski lub kombinowany. Niedopuszczalne stosowanie wytoka i ostróg. Dozwolony palcat do 75 cm i ochraniacze (z wyjątkiem oceny na płycie). Zaleca się jednolity strój jeźdźców.

I. Ocena w rękę, na płycie i na trójkącie w stępie i klusie (wymiary trójkąta 30x30x30 m). Najpierw koń prezentowany jest w klusie, następnie w pozycji stój, a na końcu w stępie. Po indywidualnej ocenie kilku ogierów, wokół trójkąta prezentowana jest w stępie stawka 4 – 6 konna. Wskazane jest, aby ogierzy w stawce były zbliżone rodowodowo.

II. Skoki luzem – na kombinacji:

po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg) – 2,5 m – krzyżak – 5,8 – 6,5 m – krzyżak – 5,8 – 6,5 m – doublebarre 70 cm podnoszony maksymalnie do 130 cm (o wysokości decyduje kierownik ZT, w porozumieniu z komisją). W uzasadnionych przypadkach kierownik ZT, w porozumieniu z komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji (tzw. „ptaszki” są niedopuszczalne).

III. Ocena pod jeźdźcem – pokaz koni w zastępie (do 5 koni) :

- a) klus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku klusem o wydłużonym wyroku

- b) galop roboczy – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kół, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła)
- c) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy.

IV. Skoki pod jeźdźcem – na kombinacji:

po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg) – 2,5 m – krzyżak – 5,8 – 6,5 m – krzyżak – 5,8 – 7,0 m – doublebarre 70 cm, który po każdym udanym skoku może być podniesiony o ok. 10 cm, maksymalnie do 110 cm (o wysokości decyduje kierownik ZT w porozumieniu z komisją). W uzasadnionych przypadkach kierownik ZT, w porozumieniu z komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji.

V. Próba wytrzymałości – galop w półsiadzie w tempie 350 m/min. – 5 minut

VI. Jeźdźność* i przydatność do skoków (jeździec testowy) oceniana jest na następującej kombinacji: drąg – 2,5 m – krzyżak – 16,5 – 18 m – doublebarre (o wysokości decyduje obcy jeździec w porozumieniu z kierownikiem ZT). W uzasadnionych przypadkach obcy jeździec, w porozumieniu z kierownikiem ZT, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji. Dopuszczalna jest dodatkowa przeszkoda rozprężeniowa – stacjonarna ze wskazówką na kłus.

VII. Jeźdźność* i przydatność do ujeżdżenia (jeździec testowy)

- 1) kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku
- 2) w galopie roboczym – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kół, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła
- 3) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy, zatrzymanie, nieruchomość, ruszenie

jeźdźność* – należy rozumieć, jako chęć współpracy z jeźdźcem, poddawanie się woli jeźdźcy, podatność na pomoce, miękkość „noszenia” oraz samopoczucie jeźdźcy podczas jazdy.

OCENIE PODLEGA 14 ELEMENTÓW (CECH) WEDŁUG PONIŻSZEGO SCHEMATU:

OCENA KOMISJI (Z DOKŁADNOŚCIĄ DO 0,5 PKT.):

skoki luzem maks. 10 pkt.

chęć do skoku
łatwość skoku
praca przodu
praca zadu
praca krzyża i szyi

<u>skoki pod jeźdźcem</u> maks. 10 pkt.	chęć do skoku łatwość skoku praca przodu praca zadu praca krzyża i szyi
<u>praca w stępie</u> maks. 10 pkt.	energia długość wykroku regularność rozluźnienie
<u>praca w kłusie</u> maks. 10 pkt.	energia długość wykroku regularność rozluźnienie
<u>praca w galopie</u> maks. 10 pkt.	energia regularność lekkość przodu zaangażowanie zadu rozluźnienie

OCENA KIEROWNIKA ZT (Z DOKŁADNOŚCIĄ DO 0,5 PKT)

<u>przydatność do treningu</u> maks. 10 pkt.	praca ujeżdżeniowa praca skokowa
<u>charakter**</u> maks. 10 pkt.	
<u>temperament***</u> maks. 10 pkt.	
<u>skoki luzem</u> maks. 10 pkt.	chęć do skoku łatwość skoku praca przodu praca zadu praca krzyża i szyi
<u>skoki pod jeźdźcem</u> maks. 10 pkt.	chęć do skoku łatwość skoku praca przodu praca zadu praca krzyża i szyi

praca w stępie maks. 10 pkt.

energia
długość wykroku
regularność
rozluźnienie

praca w kłusie maks. 10 pkt.

energia
długość wykroku
regularność
rozluźnienie

praca w galopie maks. 10 pkt.

energia
regularność
lekkość przodu
zaangażowanie zadu
rozluźnienie

**** Charakter** jest to zespół cech psychicznych, właściwych danemu koniowi, które przejawiają się w jego świadomym działaniu. Wyrazem charakteru konia jest również jego stosunek do innych koni oraz ludzi. W populacji można wyróżnić między innymi: konie łagodne lub gwałtowne, łatwe lub trudne w obsłudze, szczerze lub fałszywe, odważne lub tchórzliwe, przyjazne lub złośliwe. Poważnymi wadami charakteru z punktu widzenia użytkowości jest brak ambicji i woli walki u koni sportowych.

*****Temperament** jest to usposobienie konia wyrażające się w jego reakcjach psychonerwowych na wydarzenia świata zewnętrznego. Reakcje te mogą mieć różne natężenie, szybkość i różny czas trwania. Dlatego też można rozróżnić kilka typów temperamentu, biorąc pod uwagę łatwość reakcji pobudzania i hamowania na czynniki zewnętrzne. Z punktu widzenia częstych kontaktów z człowiekiem najlepiej, aby koń charakteryzował się zrównoważonym temperamentem.

OCENA JEŹDZCÓW TESTOWYCH (OBCY JEŹDZCY, Z DOKŁADNOŚCIĄ DO 0,5 PKT)

jezdność maks. 10 pkt.

przydatność do ujeżdżenia maks. 10 pkt.

przydatność do skoków maks. 10 pkt.

Na wynik próby stacyjnej składają się: oceny komisji, kierownika ZT i średnia z ocen dwóch jeźdźców testowych za cechę jezdności. Sumarycznymi miernikami wartości użytkowej ogiera są obliczane indeksy wartości użytkowej ogólny, ujeżdżeniowy i skokowy.

INDEKS WARTOŚCI UŻYTKOWEJ DLA OGIERÓW PO TRENINGU 100-DNIOWYM

Arkusz oceny ogiera zawiera 14 cech użytkowych (elementów oceny) z podanymi wagami (ocena znaczenia hodowlanego) w procentach. Każdy z elementów próby (cecha) oceniany jest w skali od 1 do 10 punktów.

Ostateczny wynik próby dzielności podawany jest w formie indeksu ogólnego. Od roku 2004 wprowadzono dwa indeksy pomocnicze: ujeżdżeniowy i skokowy.

- 10 – wybitny**
- 9 – bardzo dobry**
- 8 – dobry**
- 7 – dosyć dobry**
- 6 – zadawalający**
- 5 – dostateczny**
- 4 – niedostateczny**
- 3 – prawie zły**
- 2 – zły**
- 1 – bardzo zły**

Indeks wartości użytkowej jest sumaryczną oceną wartości użytkowej ogiera obliczoną na podstawie liczby punktów uzyskanych za poszczególne cechy, z uwzględnieniem ich zmienności i znaczenia hodowlanego.

INDEKS OGÓLNY OBLICZA SIĘ WEDŁUG WZORU:

$$IWU = 100 + b_1 (C_1 - x_1) + b_2 (C_2 - x_2) + \dots + b_{14} (C_{14} - x_{14})$$

gdzie:

IWU – indeks wartości użytkowej

b – waga indeksowa cechy (b_1, b_2, \dots, b_{14})

C – wartość (w punktach) cechy (C_1, C_2, \dots, C_{14})

x – średnia arytmetyczna ocen cech dla wszystkich ogierów przechodzących próbę w danym zakładzie (x_1, x_2, \dots, x_{14})

WAGĘ INDEKSOWĄ CECHY OBLICZA SIĘ WEDŁUG WZORU:

$$b = \frac{RWC}{S_c} \times \frac{20}{S_{iwu}}$$

gdzie:

b – waga indeksowa cechy

RWC – relatywna waga cechy podana dla każdej cechy w arkuszu oceny ogiera

S_c – odchylenie standardowe cechy objętej oceną, obliczone na podstawie wyników prób dzielności roku poprzedniego

S_{iwu} – odchylenie standardowe indeksu

STANDARYZACJA INDEKSU:

Średnia wartość indeksu wynosi 100 punktów (stąd we wzorze indeksu na początku występuje liczba 100, do której dodaje się wyniki, jakie uzyskał dany ogier za poszczególne oceniane cechy).

Założone odchylenie standardowe indeksu wynosi 20 punktów.

Cecha	Waga cechy w indeksie		
	Indeks ogólny	Indeks ujeżdżeniowy	Indeks skokowy
Ocena komisji			
Skoki luzem	10	–	8
Skoki pod jeźdźcem	10	–	15
Praca w stępie	8	9	–
Praca w klusie	6	7	–
Praca w galopie	7	9	3
Ocena kierownika zakładu treningowego			
Przydatność do treningu	8	5	5
Charakter	5	5	5
Temperament	5	5	5
Skoki luzem	7,5	–	8
Skoki pod jeźdźcem	7,5	–	15
Praca w stępie	4	9	–
Praca w klusie	3	7	–
Praca w galopie	4	9	3
Ocena jeźdźców testowych (obcy jeździec)			
Jeźdźność	15	10	8
Przydatność do ujeżdżenia	–	25	–
Przydatność do skoków	–	–	25
Razem	100	100	100

OCENA OGIERÓW**NA PODSTAWIE WYLICZONEJ WARTOŚCI INDEKSU WARTOŚCI UŻYTKOWEJ**

1. 140 punktów i więcej	– ocena wybitna
2. 120 – 139 punktów	– ocena bardzo dobra
3. 100 – 119 punktów	– ocena dobra
4. 80 – 99 punktów	– ocena dostateczna
5. poniżej 80 punktów	– ocena niedostateczna

2. PROGRAM PRÓBY DZIELNOŚCI OGIERÓW PO STACJONARNYM 100-DNIOWYM TRENINGU ZAPRZĘGOWO-WIERZCHOWYM (OGIERY 3 – 4-LETNIE)

W czasie próby obowiązuje: wędzidło grube, dwuczęściowe lub z łącznikiem, dopuszczalne oliwkowe, nachrapnik polski lub kombinowany. Niedopuszczalne jest stosowanie wytoka i ostróg u jeźdźca. Dozwolony jest palcat do 75 cm i ochraniacze (z wyjątkiem oceny na płycie). Zaleca się jednolity strój jeźdźców.

A. PRÓBA WIERZCHOWA (PRZEPROWADZANA PO 35 DNIACH TRENINGU)

Ocena pod jeźdźcem – pokaz koni w zastępie (do 5 koni):

- 1) kłus roboczy – wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku,
- 2) galop roboczy – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, dwa koła, zmiana kół, zmiana kierunku z przejściem do kłusa, zagalopowanie w narożniku, dwa koła,
- 3) stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem na długiej wodzy.

B. PRÓBA ZAPRZĘGOWA (PRZEPROWADZANA PO 65 DNIACH TRENINGU)

I. Ocena w rękę, na płycie i na trójkącie w stępie i kłusie (wymiary trójkąta 30x30x30 m). Najpierw koń prezentowany jest w kłusie, następnie w pozycji stój, a na końcu w stępie. Po indywidualnej ocenie kilku ogierów, wokół trójkąta prezentowana jest w stępie stawka 4 – 6 konna. Wskazane jest, aby ogierzy w stawce były tej samej rasy i zbliżone rodowodowo.

II. Ocena na czworoboku

Przeprowadzana w pojeździe obowiązującym w dyscyplinie powożenia zaprzęgami jednokonnymi, wg następującego programu:

1. A wjazd kłusem roboczym
C w lewo
2. C C koło w lewo o średnicy 30 – 40 m
3. H X F zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku
4. F A kłus roboczy
A A koło w prawo o średnicy 30 – 40 m
5. K X M zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku
6. M C przejście do stępa pośredniego
7. C H stęp pośredni
8. H X F zmiana kierunku stępem swobodnym o wydłużonym wyroku
9. F A K stęp pośredni
10. K X M zmiana kierunku stępem swobodnym o wydłużonym wyroku

11. M C stęp pośredni
12. C stój – nieruchomość 5", ruszyć stępem pośrednim
13. H ruszyć kłusem roboczym opuścić czworobok w A

III. Próba wytrzymałości

Przeprowadzana na terenie płaskim, w bryczkach maratonowych o ciężarze 600 kg (z powożącym i luzakiem).

Kłus na dystansie 5 km, tempo 15 km/godz., norma czasu 20 min. Za każde rozpoczęte 14 sek. powyżej normy czasu – 1 pkt. karny. Przekroczenie czasu 21 min. 56 sek. – dyskwalifikacja.

Bezpośrednio po zakończeniu kłusa – stęp na dystansie 0,5 km, tempo 6 km/godz., norma czasu 5 min. Za każde rozpoczęte 6 sek. powyżej normy czasu 1 pkt. karny. Przekroczenie czasu 5 min. 54 sek. – dyskwalifikacja.

IV. Próba uciągu

Przeprowadzana po zakończeniu próby wytrzymałości, w wozie o ogumionych kołach o łącznym ciężarze o 25% większym od ciężaru konia, na grzędzie piaskowej o długości 20 m, szerokości 3 – 5 m, głębokości piasku 20 cm. Po każdym przejeździe grzęda piaskowa jest bronowana, a po przejeździe 5 koni – kultywatorowana.

Próba odbywa się w stępie, na ok. 10 m przed grzędą zatrzymanie, stanie w pozycji stój minimum 5 sekund, następnie ruszyć stępem, przejazd stępem przez grzędę, ok. 10 m za grzędą zatrzymanie, stanie w pozycji stój minimum 5 sekund i ruszenie stępem.

V. Badanie tętna i oddechów.

30 min po zakończeniu próby uciągu lekarz weterynarii bada tętna i oddechy, porównując wyniki ze średnimi wartościami spoczynkowymi tętna i oddechów

Oceny dokonuje komisja. Ponadto dodawane są punkty oceny kierownika ZT.

OCENIE PODLEGA 20 ELEMENTÓW (CECH) WEDŁUG PONIŻSZEGO SCHEMATU:

OCENA KOMISJI (Z DOKŁADNOŚCIĄ DO 0,5 PKT.):

praca w stępie pod siodłem maks. 10 pkt.

energia
długość wykroku
regularność
rozluźnienie

praca w kłusie pod siodłem maks. 10 pkt.

energia
długość wykroku
regularność
rozluźnienie

<u>praca w galopie pod siodłem</u> maks. 10 pkt.	energia regularność lekkość przodu zaangażowanie zadu rozluźnienie
<u>praca w stępie w zaprzęgu</u> maks. 10 pkt. (na czworoboku)	przyjęcie wędzidła włożenie w uprząż praca przednich i tylnych kończyn
<u>praca w klusie w zaprzęgu</u> maks. 10 pkt. (na czworoboku)	przyjęcie wędzidła włożenie w uprząż praca przednich i tylnych kończyn
<u>posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej</u> maks. 10 pkt. (na czworoboku)	
<u>próba wytrzymałości w klusie</u> maks. 10 pkt.	
<u>próba wytrzymałości w stępie</u> maks. 10 pkt.	
<u>posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej</u> maks. 10 pkt (na grzędzie piaskowej)	sposób zatrzymania i ruszania (trzymanie się linii prostej i płynność), zachowanie w czasie stania
<u>tętna i oddechy</u> maks. 10 pkt.	

RÓŻNICE ODDECHÓW	PUNKTY	RÓŻNICE UDERZEŃ	PUNKTY	RAZEM
do 5	5	do 5	5	10
do 10	4	do 10	4	8
do 15	3	do 15	3	6
do 20	2	do 20	2	4
do 25	1	do 25	1	2
powyżej 25	0	powyżej 25	0	0

OCENA KIEROWNIKA ZT (Z DOKŁADNOŚCIĄ DO 0,5 PKT.)

<u>przydatność do treningu</u> maks. 10 pkt.	praca wierzchowa praca zaprzęgowa
<u>charakter</u> maks. 10 pkt.	
<u>temperament</u> maks. 10 pkt.	

<u>praca w stępie pod siodłem</u> maks. 10 pkt.	energia długość wyroku regularność rozluźnienie
<u>praca w kłusie pod siodłem</u> maks. 10 pkt.	energia długość wyroku regularność rozluźnienie
<u>praca w galopie pod siodłem</u> maks. 10 pkt.	energia lekkość przodu zaangażowanie zadu regularność rozluźnienie
<u>praca w stępie w zaprzęgu</u> maks. 10 pkt.	przyjęcie wędzidla włożenie w uprzęż praca przednich i tylnych kończyn
<u>praca w kłusie w zaprzęgu</u> maks. 10 pkt.	przyjęcie wędzidla włożenie w uprzęż praca przednich i tylnych kończyn
<u>posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej</u> maks. 10 pkt.	praca na lonży, przyjęcie szorów, oprzęganie, praca w dalszym treningu
<u>posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej</u> maks. 10 pkt. (na grzędzie piaskowej)	sposób zatrzymania i ruszania (trzymanie się linii prostej i płynność), zachowanie w czasie stania

INDEKS WARTOŚCI UŻYTKOWEJ DLA OGIERÓW PO TRENINGU 100-DNIOWYM

Arkusze oceny ogiera zawiera 20 cech użytkowych (elementów oceny) z podanymi wagami (ocena znaczenia hodowlanego) w procentach. Każdy z elementów próby (cecha) oceniany jest w skali od 1 do 10 punktów.

10 – wybitny

9 – bardzo dobry

- 8 – **dobry**
- 7 – **dosyć dobry**
- 6 – **zadawalający**
- 5 – **dostateczny**
- 4 – **niedostateczny**
- 3 – **prawie zły**
- 2 – **zły**
- 1 – **bardzo zły**

Indeks wartości użytkowej jest sumaryczną oceną wartości użytkowej ogiera obliczany na podstawie punktów uzyskanych za poszczególne cechy z uwzględnieniem ich zmienności oraz znaczenia hodowlanego.

INDEKS OBLICZA SIĘ WEDŁUG WZORU:

$$IWU = 100 + b_1 (C_1 - x_1) + b_2 (C_2 - x_2) + \dots + b_{20} (C_{20} - x_{20})$$

gdzie:

IWU – indeks wartości użytkowej

b – waga indeksowa cechy (b_1, b_2, \dots, b_{20})

C – wartość (w punktach) cechy (C_1, C_2, \dots, C_{20})

x – średnia arytmetyczna ocen cech dla wszystkich ogierów przechodzących próbę w danym Zakładzie (x_1, x_2, \dots, x_{20})

WAGĘ INDEKSOWĄ CECHY OBLICZA SIĘ WEDŁUG WZORU:

$$b = \frac{RWC}{Sc} \times \frac{20}{S_{iwu}}$$

gdzie:

b – waga indeksowa cechy

RWC – relatywna waga cechy podana dla każdej cechy w arkuszu oceny ogiera

Sc – odchylenie standardowe cechy objętej oceną,

S_{iwu} – odchylenie standardowe indeksu

STANDARYZACJA INDEKSU:

Przyjmuje się, że średnia wartość indeksu wynosi 100 punktów (stąd we wzorze indeksu na początku występuje liczba 100, do której dodaje się wyniki, jakie uzyskał dany ogier za poszczególne oceniane cechy). Założone odchylenie standardowe indeksu wynosi 20 punktów

INDEKSY – WAGI CECH W PROCENTACH

L.p.	Cecha	Liczba punktów	Waga cechy
Ocena komisji			
1.	Praca w stępie pod siodłem	1 – 10	5%
2.	Praca w klusie pod siodłem	1 – 10	5%
3.	Praca w galopie pod siodłem	1 – 10	5%
4.	Praca w stępie w zaprzęgu	1 – 10	5%
5.	Praca w klusie w zaprzęgu	1 – 10	5%
6.	Posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej (czworobok)	1 – 10	5%
7.	Próba wytrzymałości w klusie	1 – 10	10%
8.	Próba wytrzymałości w stępie	1 – 10	5%
9.	Posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej (grzęda)	1 – 10	5%
10.	Tężna i oddech	1 – 10	5%
Ocena kierownika zakładu treningowego			
11.	Przydatność do treningu	1 – 10	5%
12.	Charakter	1 – 10	5%
13.	Temperament	1 – 10	5%
14.	Praca w stępie pod siodłem	1 – 10	3%
15.	Praca w klusie pod siodłem	1 – 10	3%
16.	Praca w galopie pod siodłem	1 – 10	3%
17.	Praca w stępie w zaprzęgu	1 – 10	6%
18.	Praca w klusie w zaprzęgu	1 – 10	6%
19.	Posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej	1 – 10	5%
20.	Posłuszeństwo w pracy zaprzęgowej (grzęda)	1 – 10	4%
Razem			100%

OCENA OGIERÓW

NA PODSTAWIE WYLICZONEJ WARTOŚCI INDEKSU WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

1. 140 punktów i więcej	– ocena wybitna
2. 120 – 139 punktów	– ocena bardzo dobra
3. 100 – 119 punktów	– ocena dobra
4. 80 – 99 punktów	– ocena dostateczna
5. poniżej 80 punktów	– ocena niedostateczna

INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE PRÓB DZIELNOŚCI

- Sprawdzanie stopnia zajeżdżenia ogiera przed zakwalifikowaniem do ZT powinno odbywać się w obecności kierownika ZT oraz co najmniej jednego z członków Komisji Kwalifikacyjnej.

2. Podczas testu ogiery powinny być przyprowadzane na halę i tam dosiadane, również zsiadanie po zakończonej próbie dzielności winno odbywać się na hali. Konie powinny być wyprowadzane z hali w rękę (najlepiej, aby były za każdym razem ustawiane w rzędzie).
3. Każdy ogier zakwalifikowany do ZT powinien posiadać tzw. kartę zdrowia ogiera, którą uzupełnioną właściciel ogiera przekazuje do ZT. Następnie karta ta jest prowadzona przez lekarza weterynarii danego ZT. Na karcie tej podawane są informacje dotyczące stanu zdrowia ogiera „na wejściu” do ZT oraz wszelkie informacje dotyczące stanu zdrowia ogiera w trakcie treningu, przyczyn jego pauzowania, rozcyszczania kopyt oraz jest odnotowywany każdy zabieg weterynaryjny, któremu koń został poddany. Po zakończonej próbie karty te podpisane przez kierownika ZT i odpowiedzialnego lekarza weterynarii, winny być przekazywane do biura PZHK. Na prośbę właściciela kopia karty ogiera będzie mu udostępniana.
4. W przypadku gdy ogier został zakwalifikowany i odbył 100-dniowy trening, ale nie przystąpił do próby, właściciel może ubiegać się o ponowne dopuszczenie ogiera do treningu w kolejnym terminie (pod warunkiem, że ogier nie przekroczył 4 lat). Najpóźniej na miesiąc przed terminem następnego naboru do Zakładu Treningowego, właściciel zwraca się z pisemną prośbą do odpowiedniej Komisji Księgi Stadnej o dopuszczenie ogiera do treningu. Ogier musi być ponownie przedstawiony Komisji Kwalifikacyjnej. Ogier taki, podobnie jak wszystkie ogiery przedstawiane do kwalifikacji, powinien posiadać zaświadczenie lekarza powiatowego o stanie zdrowia, szczepienie przeciwko grypie oraz być zbadanym przez lekarza weterynarii w ZT przed dopuszczeniem do kwalifikacji.
5. Kierownik ZT musi poinformować właściciela o wyłączeniu ogiera z treningu i przedłożyć mu orzeczenie lekarza ZT po zakończeniu leczenia. W przypadku, gdy ogier miał przerwę w treningu, o jego kontynuacji decyduje właściciel ogiera po konsultacji z kierownikiem ZT i lekarzem weterynarii odpowiedzialnym za dany ZT.
6. Ogier, który nie zdał próby, nie ma prawa ubiegać się o ponowne dopuszczenie do treningu 100-dniowego.
7. Przy podejrzeniu o dychawicę świszczącą, kierownik ZT informuje o powyższym fakcie właściciela, a także powiadamia go o terminie badania endoskopowego. Badanie to dokonywane jest przez lekarza upoważnionego przez PZHK. Koszty badania ponosi właściciel. W karcie ogiera odnotowywany jest wynik tego badania.
8. Jeden z członków komisji uznającej ogiery obecny na „teście połówkowym”, przedstawia PZHK szczegółowy raport, w którym charakteryzuje każdego ogiera prezentowanego podczas tego sprawdzianu. Uwagi te winny dotyczyć: kondycji, skoków luzem, oceny chodów podstawowych i podstawowego wyszkolenia, które można ocenić na podstawie jazdy w zastępach. Każdy właściciel może poprosić o kopię raportu z charakterystyką jego ogiera (oryginał zostaje w biurze PZHK). Raport nie jest podawany w formie ocen tylko w postaci opisu słownego.

9. Ogiery sprowadzone z zagranicy, które uczestniczą w 100-dniowym treningu w Polsce, aby zostać wpisane do polskiej księgi stadnej muszą ukończyć próbę dzielności z wynikiem minimum 100 punktów wartości indeksu ogólnego albo min. 95 pkt. indeksu ogólnego, jeżeli jeden z dwu indeksów, ujeżdżeniowy lub skokowy, będzie wynosił min. 120 punktów.

Ogiery, które nie były poddane próbie 100-dniowej lub jej nie zdały, mogą uzyskać wpis do księgi po zdaniu jednej z poniższych prób alternatywnych.

3. WYNIKI W MISTRZOSTWACH POLSKI MŁODYCH KONI

UJEŹDZENIE

- 4-letnie: zajęcie miejsc 1 – 5 (po odjęciu punktów za ocenę na płycie)
- 5 i 6-letnie: zajęcie miejsc 1 – 5

SKOKI

- 4-letnie: zajęcie miejsc 1 – 8 (po odjęciu punktów za ocenę na płycie)
- 5 i 6-letnie: zajęcie miejsc 1 – 8

WKKW

- 4-letnie: zajęcie miejsc 1 – 6 (po odjęciu punktów za ocenę na płycie)
ale wynik może być tylko do 30% gorszy od zwycięzcy
- 5 i 6-letnie: zajęcie miejsc 1 – 6
ale wynik może być tylko do 30% gorszy od zwycięzcy

POWOŻENIE ZAPRZĘGAMI JEDNOKONNYMI

- 4-letnie: zajęcie miejsc 1 – 4 (po odjęciu punktów za ocenę na płycie)
ale wynik może być tylko do 25% gorszy od zwycięzcy
- 5 i 6-letnie: zajęcie miejsc 1 – 4
ale wynik może być tylko do 25% gorszy od zwycięzcy

Powyższe normy dotyczą również ogierów sprowadzonych z zagranicy, startujących w zawodach dodatkowych rozgrywanych podczas Mistrzostw Polski Młodych Koni (MPMK), których właściciele chcą wnioskować o ich wpis do księgi.

4. WYNIKI W SPORCIE JEŹDZIECKIM

UJEŹDZENIE

- 7-letnie: ZOO klasy CC lub CDI klasy Sankt Georg lub Inter I – trzykrotnie powyżej 60% (Kür wykluczony) w jednym sezonie
- 8-letnie i starsze: CD1 lub ZOO klasy Inter II lub Grand Prix – trzykrotnie powyżej 60% (Kür wykluczony); lub Mistrzostwa Polski Seniorów – suma z trzech dni powyżej 180% (w jednym sezonie)

SKOKI

- 7-letnie i starsze: w zawodach rangi ZOO i wyższej, ukończenie 2 konkursów 140 cm i wyżej bez punktów karnych (w jednym sezonie)

WKKW

- 7-letnie i starsze: klasa CCN**, CNC**, CCI** lub CIC** i wyższa – dwukrotne ukończenie zawodów z wynikiem powyżej średniej sklasyfikowanych koni, bez punktów karnych na przeszkodach w krosie (w ciągu dwóch sezonów)

RAJDY DŁUGODYSTANSOWE

- 7-letnie i starsze – w ciągu maksimum dwóch sezonów startowych ukończenie co najmniej 3 razy dystansu 60 km i 2 razy dystansu 80 km na zawodach ogólnopolskich

ZAPRZĘGI

- 7-letnie i starsze – w ciągu maksimum dwóch sezonów startowych ukończenie co najmniej 5 razy zawodów ogólnopolskich w pojedynkach lub parach, w klasie C z wynikiem:
 - a) w próbie A (ujeżdżenie) minimum 55 % punktów możliwych do uzyskania,
 - b) w klasyfikacji końcowej wynik do 25 % punktów więcej od zwycięzcy.

W przypadku zaprzęgów parokonnnych ogier każdorazowo musi startować w próbie A (ujeżdżenie), B (maraton) i C (zręczność powożenia).

Ogier, które uzyskały kwalifikacje do wpisu do ksiąg na podstawie alternatywnych prób użytkowości muszą spełniać pozostałe wymagania wpisu do księgi, a ponieważ nie były poddane 100 dniowemu treningowi w ZT, podczas którego można stwierdzić, czy u ogiera nie występuje dychawica świszcząca, na-

leży do wniosku o wpis ogiera do księgi załączyć świadectwo uznanego przez PZHk lekarza weterynarii, stwierdzające brak tego schorzenia.

W zależności od obowiązujących przepisów Polskiego Związku Jeździeckiego i Polskiego Związku Hodowców Koni, komisja może dokonać zmian w kryteriach wymienionych w punkcie 4.

5. WYNIKI W WYŚCIGACH KONNYCH

Ogierzy rasy małopolskiej

w dwuletniej karierze wyścigowej zajęcie I miejsca w co najmniej trzech gonitwach pozagrupowych oraz uzyskanie minimum 78 pkt. w ocenie pokroju stosowanej w hodowli koni rasy małopolskiej, dokonanej przez komisję kwalifikującą i oceniającą ogierzy w zakładach treningowych, bądź z jej upoważnienia, przez kierownika właściwego OZHK/WZHK oraz spełnienie pozostałych warunków wpisu do księgi przewidzianych dla ogierów małopolskich.

Ogierzy pełnej krwi angielskiej mogą być użyte do doskonalenia rasy małopolskiej jeźeli:

- zdały któryś z wariantów prób przewidzianych dla ogierów rasy małopolskiej lub
- mają minimum 2-letnią karierę wyścigową, w trakcie której co najmniej raz uzyskały na koniec sezonu handicap generalny minimum 70 kg lub
- w co najmniej dwuletniej karierze wyścigowej wygrały 2 gonitwy płotowe lub przeszkodowe
oraz uzyskały minimum 80 pkt w ocenie pokroju stosowanej w hodowli koni rasy małopolskiej, dokonanej przez komisję kwalifikującą i oceniającą ogierzy w zakładach treningowych, bądź z jej upoważnienia, przez kierownika właściwego OZHK/WZHK

Ogierzy czystej krwi arabskiej mogą być użyte do doskonalenia rasy małopolskiej jeźeli:

- zdały któryś z wariantów prób przewidzianych dla ogierów rasy małopolskiej lub
- mają minimum 2-letnią karierę wyścigową lub
- mają minimum karierę jednoroczną, w trakcie której ukończyły 5 gonitw i zajęły co najmniej dwa miejsca płatne
oraz uzyskały minimum 78 pkt w ocenie pokroju stosowanej w hodowli koni rasy małopolskiej, dokonanej przez komisję kwalifikującą i oceniającą ogierzy w zakładach treningowych, bądź z jej upoważnienia, przez kierownika właściwego OZHK/WZHK

Ogierzy ras pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej nie mogą mieć wad uniemożliwiających wpis do księgi, a wymienionych w rozdziale 5, § 2 ust. 6

2. KLACZE

KWALIFIKACJA DO HODOWLI ODBYWA SIĘ NA PODSTAWIE:

- 1) ocena rodowodu pod kątem wartości hodowlanej i użytkowej przodków,
- 2) wzrost, rozwój, zdrowotność,
- 3) prawidłowość budowy i ruchu,
- 4) ocena charakteru i temperamentu,
- 5) urodzenie jednego źrebięcia lub stwierdzone pokrycie.

WARIANTY PRÓB UŻYTKOWOŚCI:

Próby użytkowości klaczy nie są obowiązkowe.

1. STACJONARNA PRÓBA WIERZCHOWA (W WIEKU 3 – 4 LAT), POPREDZONA 60-DNIOWYM TRENINGIEM

Próba obejmuje następujące elementy:

- 1) przydatność do treningu (oceniwana w skali do 10 pkt.);
- 2) charakter (oceniwane w skali do 10 pkt.);
- 3) temperament (oceniwany w skali do 10 pkt.);
- 4) skoki luzem w korytarzu:
kombinacja: po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg lub niska kłoda) – 2,5 m – krzyżak – 6-6,5 m – krzyżak – 6-7 m – doublebarre 70 cm, podnoszony maksymalnie do 130 cm (o wysokości decyduje kierownik ZT w porozumieniu z komisją). W uzasadnionych przypadkach kierownik ZT, w porozumieniu z komisją może zdecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji; w skali do 10 pkt. ocenia się: styl skoku, łatwość i możliwości skokowe oraz odwagę;
- 5) praca w stępie pod jeźdźcem
w skali do 10 pkt. ocenia się: energię, długość kroku, regularność;
- 6) praca w kłusie pod jeźdźcem
w skali do 10 pkt. ocenia się: energię, długość kroku, regularność;
- 7) praca w galopie pod jeźdźcem (tempo 350 m/min.)
w skali do 10 pkt. ocenia się: energię, regularność, lekkość przodu, zaangażowanie zadu;
- 8) jezdność
w skali do 10 pkt. ocenia się: chęć do pracy z jeźdźcem i reakcje na podstawowe pomoce jeździeckie.

Oceny elementów 1), 2), 3) dokonuje kierownik zakładu treningowego. Oceny elementów 4), 5), 6), 7) dokonuje komisja, natomiast 8) – jeździec testowy. Jeździec testowy ocenia klacze na podstawie pracy w stępie, klusie i galopie.

WYNIK:

70 – 80 pkt.	– wybitny
60 – 69,9 pkt.	– b. dobry
50 – 59,9 pkt.	– dobry
40 – 49,9 pkt.	– dostateczny
poniżej 40 pkt.	– niedostateczny

2. POŁOWA PRÓBA WIERZCHOWA (W WIEKU 3 – 6 LAT)

Obejmuje następujące elementy:

a) skoki wolne w korytarzu

kombinacja: po wyjściu z zakrętu wskazówka (drąg lub niska kłoda) – 2,5 m – krzyżak – 6-6,5 m – krzyżak – 6-7 m – doublebarre 70 cm, podnoszony maksymalnie do 130 cm (o wysokości decyduje komisja); w uzasadnionych przypadkach komisja może zdecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji;

w skali do 10 pkt. ocenia się: styl skoku, łatwość i możliwości skokowe oraz odwagę;

b) praca w stępie pod jeźdźcem

w skali do 10 pkt. ocenia się: energię, długość kroku, regularność;

c) praca w klusie pod jeźdźcem

w skali do 10 pkt. ocenia się: energię, długość kroku, regularność;

d) praca w galopie pod jeźdźcem (tempo 350 m/min.)

w skali do 10 pkt. ocenia się: energię, regularność, lekkość przodu, zaangażowanie zadu;

e) jezdność

w skali do 10 pkt. ocenia się: chęć do pracy z jeźdźcem i reakcje na podstawowe pomoce jeździeckie.

Oceny elementów a), b), c), d) dokonuje komisja, natomiast e) – jeździec testowy. Jeździec testowy ocenia klacze na podstawie pracy w stępie, klusie i galopie.

WYNIK:

40 – 50 pkt.	– wybitny
35 – 39,9 pkt.	– b. dobry
30 – 34,9 pkt.	– dobry
25 – 29,9 pkt.	– dostateczny
poniżej 25 pkt.	– niedostateczny

Klaczom 5 i 6-letnim wynik końcowy obniża się o 5%

3. POŁOWA PRÓBA ZAPRZĘGOWA (W WIEKU 3 – 4 LAT)

W obecności komisji właściciel z pomocnikiem zaprzęgają klacz do dwudyszłowego (hołoblowego) lekkiego, ogumionego wozu.

W zaprzęgu klacz rusza stępa i na odcinku 200 m jest oceniana przez komisję. Po zakończeniu stępem w oznaczonym miejscu, klacz pokonuje kłusem odcinek 200 m, również oceniany przez komisję. W oznaczonym miejscu przed komisją klacz przechodzi do stępa i zatrzymuje się. Po zatrzymaniu należy ruszyć stępem.

KOMISJA DOKONUJE OCENY KLACZY WG TABELI:

L.p.	Cecha	Ocena	Mnożnik
1.	Charakter i zachowanie się	0 – 10 pkt.	X1
2.	Styl ruszenia, zatrzymanie, nieruchomość	0 – 10 pkt.	X 2
3.	Stęp	0 – 10 pkt.	X 3
4.	Kłus	0 – 10 pkt.	X 3

Razem: 90 pkt. + ewentualne 10 pkt. za zachowanie i ruch pod siodłem.

OCENY:

85 – 90 pkt.	– wybitna
75 – 84,9 pkt.	– bardzo dobra
68 – 74,9 pkt.	– dobra
60 – 67,9 pkt.	– dostateczna

Klacz zdaje próbę, o ile uzyska co najmniej 60 pkt.

Właściciel ma prawo przedstawić klacz pod siodłem w stępie i kłusie. Zachowanie i ruch pod siodłem są oceniane w skali do 10 pkt., ale ta próba nie jest obowiązkowa.

INFORMACJE DODATKOWE

Klacz, która nie zdała próby dzielności, ma prawo do jej powtórzenia w przeciągu jednego roku.

Próbowi polowym i stacjonarnym można poddawać klacze do 6 miesięcy ciąży.

Klacz, które nie zostały poddane żadnej z prób polowych ani próbie stacjonarnej bądź ich nie zdały, mają możliwość zdawania jednej z poniższych prób alternatywnych:

4. WYNIKI W MISTRZOSTWACH POLSKI MŁODYCH KONI

– uzyskanie kwalifikacji do Mistrzostw Polski Młodych Koni (MPMK) w dyscyplinie ujeżdżenia, skoków, WKKW lub powożenia zaprzęgami jednokonnymi.

5. WYNIKI W SPORCIE JEŹDZIECKIM

- a) ujeżdżenie – 2-krotnie otrzymanie 50% maksymalnej ilości punktów w klasie N lub klasach wyższych,
- b) skoki – 3-krotne ukończenie konkursów klasy N bez punktów karnych (nie liczy się punktów karnych za przekroczenie normy czasu),
- c) WKKW – ukończenie zawodów klasy L,
- d) zaprzęgi – ukończenie zawodów klasy N,
- e) rajdy długodystansowe – ukończenie zawodów na dystansie 60 km lub dłuższym.

6. WYNIKI NA WYŚCIGACH

– 3-krotne zajęcie płatnego miejsca w karierze wyścigowej

Próby użytkowości dla klaczy wprowadza się sukcesywnie od roku 2000, na życzenie hodowcy.

Klacje hodowlane powinny być premiowane za wyniki w Mistrzostwach Polski Młodych Koni, sporcie jeździeckim i wyścigach. Klaczom takim powinno zapewnić się dostęp do stanówki najlepszymi reproduktorami państwowymi na preferencyjnych warunkach.

ZAŁ. 3. KATEGORYZACJA OGIERÓW RASY MAŁOPOLSKIEJ

I. KATEGORIA C

- 1.** Ogierzy, które odpowiadają warunkom eksterierowym i rodowodowym oraz ukończyły z wynikiem pozytywnym próby dzielności w ZT lub uzyskały określone wyniki w alternatywnych próbach dzielności (patrz programy hodowlane dla koni rasy m, wlkp, sp) mogą być używane w rozrodzie w kategorii C.
- 2.** Ogierzy kat. C mogą być używane w rozrodzie maksymalnie do 9 roku życia włącznie. Nie uzyskanie w tym okresie kat. B powoduje wycofanie ogiera z rozrodu.

II. KATEGORIA B

- 1.** Ogierzy z kat. C, w wieku 4 – 9 lat mogą uzyskać kat. B, na podstawie decyzji Komisji Księgi Stadnej, jeżeli potwierdziły swoją wartość użytkową w Mistrzostwach Polski Młodych Koni lub w sporcie jeździeckim.

MISTRZOSTWA POLSKI MŁODYCH KONI (MPMK)

zajęcie następujących miejsc w klasyfikacji sporządzonej na podstawie wyników końcowych Mistrzostw Polski Młodych Koni 4, 5, 6 -letnich (bez oceny na płycie): 1-3 w ujeżdżeniu, 1-5 w skokach przez przeszkody, 1-4 w WKKW, 1-2 w powożeniu zaprzęgami jednokonnymi.

Ogierzy hodowli zagranicznej, startujące w zawodach dodatkowych rozgrywanych podczas Mistrzostw Polski Młodych Koni (MPMK), muszą uzyskać wynik równy lub lepszy od określonego w powyższych normach .

SPORT JEŹDZIECKI

A) UJEŹDŻENIE

ogierzy w wieku 5 lat – winny uzyskać w 4 konkursach klasy N, na zawodach ogólnopolskich wynik min. 65 %;

ogierzy w wieku 6 lat – winny uzyskać w 4 konkursach klasy C, na zawodach ZO, ZOO lub wyższej rangi wynik min. 63% (minimum na dwóch różnych zawodach);

ogierzy w wieku 7-9 lat – winny uzyskać w 6 konkursach klasy CC na zawodach ogólnopolskich lub wyższej rangi wynik powyżej 63 % (minimum na dwóch różnych zawodach). Liczone są również konkursy Kür.

B) SKOKI PRZEZ PRZESZKODY

Uwzględnia się wyniki uzyskane na zawodach ZO, ZOO lub wyższej rangi, w następujących konkursach: w tzw. Rundzie Młodych Koni (RMK), zwykłym, dokładności, dwunawrotowym lub dwufazowym. W konkursach dwunawrotowych każdy nawrót liczony jest osobno, w konkursach dwufazowych uwzględnia się tylko wynik I fazy.

ogierzy w wieku 5 lat – winny uzyskać 4 przejazdy w Rundzie Młodych Koni z wynikiem minimum 7,5 pkt. bonifikacyjnych;

ogierzy w wieku 6 – 7 lat – winny uzyskać 6 „czystych” przejazdów w konkursach klasy C lub wyższych (liczony jest również finał RMK, jeżeli pierwsza faza rozgrywana jest na wysokości 130 cm);

ogierzy w wieku 8-9 lat – winny 6 razy plasować się od 1 do 3 miejsca w konkursach od 140 cm na ZO i ZOO lub od 1 do 6 miejsca na zawodach międzynarodowych rangi CSI, CSIO i wyższych.

C) WKKW (ZAWODY PEŁNE I KOMBINOWANE)

ogierzy w wieku 5 lat – winny dwa razy w klasie CNC* lub CIC* uzyskać wynik w krosie nie większy niż 20 pkt. karnych lub 1 raz wynik 0 pkt. karnych;

ogierzy w wieku 6 lat – winny w klasach:

CNC* 2 razy zająć miejsca od 1 do 3 lub

CCI*, CIC*, CNC** 1 raz zająć miejsce od 1 do 3 lub

CIC**, CCI** 1 raz uzyskać w krosie wynik nie większy niż 20 pkt. karnych;

ogierzy w wieku 7-9 lat – winny w klasach:

CNC**, CIC** 4 razy zająć miejsca od 1 do 3 lub

CCI** i wyżej zająć miejsca od 1 do 5.

D) POWOŻENIE ZAPRĘGAMI JEDNO I PAROKONNYMI

(w zaprzęgach parokonnych liczone są tylko wyniki z zawodów, w których ogier startował w trzech próbach)

ogierzy w wieku 5 lat – winny zająć 3 razy miejsca 1-3 w konkursach kl. N na zawodach ZOO;

ogierzy w wieku 6 lat – winny zająć 2 razy miejsca 1-3 w konkursach klasy C na zawodach ZOO lub wyższej rangi;

ogierzy w wieku 7-9 lat – winny zająć 6 razy miejsca 1-3 w konkursach kl. C na ZOO lub 3 razy miejsca 1-3 na CAI lub 2 razy miejsca 1-3 na CAIO lub 1 raz miejsca 1-6 na MŚ.

- 2.** Ogiery, które nie ukończyły ZT, a uzyskały prawo wpisu do ksiąg stadnych na podstawie alternatywnych prób dzielności, otrzymują przy wpisie do księgi kategorię B, jeżeli spełnią warunki wymienione w ust. 1 (Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK), sport jeździecki).
- 3.** Ogiery, które uzyskały kat. B na podstawie wyników określonych w ust. 1 (Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK), sport jeździecki), winny w okresie posiadania kat. C oraz

do 4 sezonów po otrzymaniu kategorii B uzyskać min. 20 pkt. hodowlanych. Nie spełnienie tego warunku powoduje wycofanie ogiera z rozrodu.

4. Ogiery kat. C, które nie spełniły wymagań określonych w ust. 1 (Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK), sport jeździecki), mogą otrzymać kat. B, jeżeli do 9 roku życia łącznie uzyskały minimum 35 pkt. hodowlanych za potomstwo. Ogiery te winny w okresie posiadania kat. C oraz do 4 sezonów po otrzymaniu kategorii B uzyskać min. 70 pkt. hodowlanych za potomstwo. Nie spełnienie tego warunku powoduje wycofanie ogiera z rozrodu.
5. Ogiery, które w próbach dzielności po 100-dniowym treningu osiągnęły wynik równy lub wyższy od 125 punktów indeksowych i uzyskały min. 81 punktów za ocenę pokroju, otrzymują kategorię B. Ogiery te w wieku do 6 lat łącznie winny:
 - potwierdzić swoją wartość użytkową (na podst. wyników w Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK) lub sporcie jeździeckim), uzyskując normę dla ogiera w tym wieku lub
 - uzyskać min. 20 pkt. hodowlanych za potomstwo.

Jeżeli ogier nie spełni jednego z powyższych warunków, to w wieku 7 lat przechodzi do kat. C.

III. KATEGORIA A

Ogiery mogą uzyskać kat. A jeżeli uzyskały:

1. minimum 200 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg lub
2. 100 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg oraz osiągnęły następujące wyniki w sporcie jeździeckim (w całej karierze):
 - skoki przez przeszkody -10 razy miejsca 1-3 w konkursach 140 cm i wyższych na ZOO lub miejsca 1-6 na zawodach międzynarodowych rangi CSI, CSIO i wyższych
 - ujeżdżenie – 10 razy wynik min. 66 % w klasie CC na zawodach ZOO lub CDI, CDIO i wyższych lub w klasie CS – 8 razy wynik min. 66 %. Liczone są również konkursy kur.
 - WKKW – ogiery winny w klasie:
 - CNC** 4 razy zając miejsca od 1 do 3 lub
 - CIC** 3 razy zając miejsca od 1 do 3 lub
 - CCI** lub wyższej 2 razy zając miejsca od 1 do 3;
 - powożenie – 6 razy miejsca 1-3 w kl. C na ZOO lub 5 razy miejsca 1-3 na CAI lub 3 razy miejsca 1-3 na CAIO lub 2 razy miejsca 1-10 na MŚ.

IV. KATEGORIA E

Komisja Księgi Stadnej może nadać kategorię E – „Elita” pod warunkiem, że ogier uzyskał nie mniej niż 200 pkt. hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg oraz co naj-

mniej 6 sztuk jego potomstwa (ogierzy, klacze, wałachy) osiągnęło określone poniżej wyniki w następujących dyscyplinach sportu jeździeckiego:

UJEŹDŻENIE

– zajęcie miejsc 1-3 w Mistrzostwa Polski Młodych Koni (MPMK)

lub

– spełnienie warunków określonych w ust. II, a)

lub

skoki przez przeszkody

– zajęcie miejsc 1-5 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)

lub

– spełnienie warunków określonych w ust II, b)

lub

WKKW

– zajęcie miejsc 1-4 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)

lub

– spełnienie warunków określonych w ust II, c)

lub

POWOŻENIE

-zajęcie miejsc 1-2 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)

lub

-spełnienie warunków określonych w ust II, d).

OGIERY RAS CZYSTYCH

Ogierom ras czystych spełniającym warunki dopuszczenia do rozrodu w rasie małopolskiej, nadawana jest kat. B.

Jeżeli ogier rasy czystej w ciągu 5 kolejnych sezonów nie uzyska za potomstwo 30 pkt. hodowlanych zostaje wycofany z rozrodu.

Podwyższenie kategorii do A i E odbywa się po spełnieniu przez nie warunków przewidzianych dla ogierów półkrwi.

W przypadku ogierów ras czystych, które zostały dopuszczone do rozrodu na podstawie testu 100 -dniowego, stosuje się takie same zasady, jak dla ogierów półkrwi.

Tabela punktów hodowlanych za ocenę potomstwa:

– za opisanego źrebaka (sysaka) ocenionego na:

– 11 pkt.	0,25 pkt.
– 12 pkt.	0,50 pkt.
– 13 pkt.	0,75 pkt.
– 14 pkt.	1,00 pkt.
– 15 pkt.	1,25 pkt.

– 16 pkt.	1,50 pkt.
– 17 pkt.	1,75 pkt.
– 18-20 pkt.	2,00 pkt.
– za klacz wpisaną do księgi stadnej	8,00 pkt.
– za ogiera wpisanego do księgi stadnej	30,00 pkt.

O nadanie ogierowi kategorii E, A i B jego właściciel występuje do Komisji Księgi Stadnej, załączając do wniosku dokumenty potwierdzające osiągnięcia sportowe.

Wyniki sportowe, na podstawie których można zmienić kategorie ogierów, muszą być oficjalnymi wynikami sportowymi, potwierdzonymi przez Polski Związek Jeździecki.

W przypadku wybitnych osiągnięć w sporcie jeździeckim Komisja Księgi Stadnej ma prawo odstąpić od zasad nadawania kategorii ogierom.

Nowym zasadom kategoryzacji podlegają ogiery wpisywane do ksiąg od 2004 roku. Ogiery wpisane do ksiąg przed 2004 rokiem mogą być poddane nowym zasadom kategoryzacji na wniosek właścicieli.

